

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:	v upravnishtvu prejemam:
celo leto K 24—	celo leto K 22—
pol leta 12—	pol leta 11—
četrt leta 6—	četrt leta 5-50
na mesec 2—	na mesec 1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
 Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredne in praznične.
 Inserati veljajo: peterostopna petit vrsta za enkrat po 16 vin., za dvakrat po 14 vin., za trikrat ali večkrat po 12 vin. Parte in zahvala vrsta 20 vin.
 Poslano vrsta 30 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
 Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati i. t. d., to je administrativne stvari.
 Posamezna številka velja 10 vinarjev.
 Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.
 „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	za Nemčijo:
celo leto K 25—	celo leto K 30—
pol leta 13—	pol leta 12—
četrt leta 6-50	četrt leta 5-50
na mesec 2-30	na mesec 2-30

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakna.
 Upravištvu (spodaj, dvorišče levo), Knafljeva ulica št. 5, telefon št. 85.

Albanska nevarnost.

Dunaj, 25. septembra.

Iz vesti, ki prihajajo iz Beograda, se da konstatirati, da je albanska vstaja zavzela dimenzije, ki povzročajo srbskim krogom mnogo pregla-vice in skrbi. Ne radi tega, ker se je zaenkrat Arnavtom posrečilo doseči napram maloštevilnim srbskim garnizijam nekatere uspehe: čim priso srbska ojačenja v uporne kraje, bo arnavtske slave skoraj konec, pač pa radi tega, ker ne gre le za upor domačega nahujskanega arnavtskega prebivalstva, temveč za sistematične vpade organiziranih čet iz »avtonomne Albanije«, torej iz tuje države.

Radi tega postaja cela afera visokopolitična in vznemirja ne le srbsko, temveč celo evropsko javnost. Srbija mora vstajajo in vpad zatreti; na lastnem ozemlju ji bo to lahko mogoče. Kako pa se naj zavaruje proti zunanjim sovražnikom, kako naj prepreči, da se vpad iz albanskega teritorija ne bodo več ponavljali? Odgovor je na viden sila enostaven: z okupacijo albanskega ozemlja. V normalnih razmerah bi se Srbija brezdvomno k temu koraku takoj odločila, smatrala bi, da je med njo in Albanijo nastalo vojno stanje ter bi temu primerno ravnala. Dejansko pa stvar ni tako enostavna. Albanija je »izmerjena«, ima svoj teritorij, toda ni še ustanovljena — nima državne organizacije, nima vladarja — Avstrija in Italija smatrat Albano zaenkrat kot svoj »varstveni teritorij« in vsako akcijo proti Albaniji kot proti njej samima, oziroma kakor hočejo oficijozno trditi, proti celj Evropi naperjeno.

Na Dunaju, kjer so bili že pred tedni natanko podučeni, kaj se pripravlja in kjer so bile spletene vse niti velikanske intrige proti mirnemu razvoju Nove Srbije, se sedaj izjavlja: Za nemire v srbskem ozemlju »mlada Albanija« ni odgovorna, proti njej se ne sme nastopati.

Tendence te politike je jasna. Albanija naj bo za Srbijo noli me tangere in nemiri, ki imajo svoje ognjišče baš na njenem ozemlju, naj postanejo za Srbijo permanentna nevarnost, naj trajno vznemirjajo razvoj jugoslovanske kraljevine.

To politiko prekrizati, pomeni, izzvati vse nevarnosti komaj preteklih dni. Naravno je, da se Srbija le težko odloči za korake, katerih posledice bi bili zopet mednarodni zapletljivi. Zato se zaenkrat srbski oficijalni krogi izogibajo besede »vojna« in ne govorijo o boju med Srbijo in Albanijo. Srbska vlada se je zaenkrat zadovoljila, izročiti velekbine- to noto, v kateri razlaga dejanski položaj ter opozarja na mahinacije, ki pohajajo iz Albanije. Srbska vlada prepušča za enkrat velesilam, naj pomislijo, da niso ustvarile Albanije zato, da onemogoči mir na Balkanu. V Beogradu se pričakuje, da srbska nota ne ostane brez odziva in poročila iz Petrograda in Pariza že potrjujejo, da se Srbija ne vara. Med velesilami se polagoma pojavlja ono staro nasprotstvo, ki se je baš ob ustanovitvi Albanije tako ostro izražalo.

Dejanski položaj je faktično povsem enostaven. Čim bolj zavijajo dunajski oficijozni oči ter branijo nedolžno albansko jagnje, tem očitnejša je njegova krivda. Kdor še dvomi, da je Albanija pri nemirih direktno udeležena, temu morda zadostuje dejstvo, da je vrhovni poglavar arnavtskega podjetja oni junak Isa Boljetinac, ali kakor se sedaj albansko imenuje »Boljetini«, ki je bil ob izbruhu prve balkanske vojne srbski plačnik in je sedaj albanski vojni minister.

Srbski listi napadajo silno ostro Avstrijo, češ, da je ona nahujskala Albance. Za grehe naše demoralizirane diplomacije trpi torej zopet enkrat cela monarhija.

Zalostno dejstvo je, da so se albanski konspiratorji čutili od nekdaj na Dunaju posebno varne, da so tukaj kovali načrte in uživali moralno in dejansko podporo. Na Dunaju je bil izdelan pred dobrim mesecem tudi načrt makedo - bolgarske vstaje in ona »makedonska deputacija«, ki je strašila takrat po evropskih mestih, je srečno izvršila svojo pravno nalogo. Med albanskimi zaupniki in »Makedonci« je bila dogovorjena kooperacija, ki se je radi tega ni udeležila, ker so nastopili Albanci prerano — t. j. predno je bilo pripravljenih onih 20.000 »makedonskih revolucionarjev«, o katerih se na Dunaju že nekaj časa sem vedno govori.

Nikdo ne more danes povedati, v kateri smeri in kako daleč se razvije albanska avantura. Slabo razpoloženje evropskih borz pa je dokaz splošne vznemirjenosti.

Dogodki na Balkanu.

Tretja balkanska vojna.

Tolovajski napad Albancev na Srbijo je bil že dolgo pripravljen. V tem soglašajo vsa privatna in uradna poročila in to dokazuje tudi dejstvo, da imajo Albanci moderno orožje, ki se po svoji kakovosti mnogo razlikuje od onega orožja, katero je imel Esad paša vzeti s seboj, ko je zapustil Skader. Za to vstajo stoji provizorična albanska vlada. Esad paša namreč potrebuje svoje vojščake sam in jih ni dal na razpolago provizorični vladi, s katero si leži v la- seh. Vojna Albancev proti Srbom je torej vojna od veleposlanikov v Londonu ustanovljene Albanije proti Srbiji, ki so jo veleposlaniki določili. Vojna Albanije proti tej Srbiji je torej obenem kršenje sklepov veleposlaniške konference.

Sedaj se je po zadnjih poročilih zbralo že 25.000 Albancev ob srbski meji. Pri Dibri je trajal zadnji boj celih 7 ur. Kljub temu pa, da so imeli Albanci velikansko premoč, so le prav počasi napredovali. Ti boji pa se vrše tudi popolnoma izven mednarodnega prava. Kdor pade v sovražnikove roke, je izgubljen. Pardon ne dajo niti Srbi, niti Albanci. S srbske strani je to popolnoma upravičeno, ker morajo Srbi smatrati te čete kot navadne toljave. Tudi pri Gusijsu se vrše krvavi boji, črnogorske vojaške oblasti so dale tam ustreliti 12 ujetih mohamedanskih Albancev, ki so jih črnogorski vojaki dobili, ko so po vaseh požigali, ropali in morili.

Albanci so že zapustili razdejano Dibro ter so zažgali na svojem prodiranju srbske vasi Korab in Kljese, prebivalstvo pa masakrirali. Srbske čete, ki so v veliki manjšini, se umikajo med neprestanimi boji. Glasom uradnega poročila, prodirajo močne albanske čete pod poveljstvom bolgarskih častnikov od Elbasana proti Ohridi in Bitolju. Kon-

centracija srbskih čet se vrši prav hitro. Tekom par dni je pričakovati, da bodo Srbi povsod pognali Albance nazaj. Izšel je tudi kraljev ukaz, ki pooblašča vojnega ministra, da sme vpoklicati rezervne častnike in moštvo drugega poziva, kakor se mu bo to zdelo potrebno.

Srbska vlada pa je med tem poslala poleg že večkrat omenjenih not, velekbine to noto, v kateri konstatira, da poveljujejo albanskim četam, ki prodirajo v Srbijo tudi bolgarski častniki. Srbska vlada prosi torej velesile, da naj primerno pritisejo na Bolgarsko, da odpravi to dejstvo, ki nikakor ne more pospešiti prijateljstva med Srbijo in Bolgarsko.

Med tem se v Albaniji že lasajo tudi med seboj in kradejo kar na debelo obljubljeni deželi denar. Preko Soluna prihaja namreč poročilo, da je Esad paša ustanovil svojo lastno upravo ter zagrozil provizorični vladi, če se ne preseli v Tirano, da bo prišel v Valoni in provizorično vlado spodil. Prvi dan bajrama je poslal Esad paša sultanu brzojavko, podpisano z besedami »zvest turški general«. To brzojavko je dal Izmail Kemal ustaviti vsled česar je prišlo med Esadom in Kemalom do prvega spora. Esad paša je pobral v Draču carino kakih 20.000 turških funtov. Temu vzgledu je takoj sledil Izmail Kemal, ki se ne čuti več varnega ter je v Valoni pograbil ves denar, da eventualno lahko zbeži v Evropo.

Precej čudno stališče zavzema napram zadnjim dogodkom ob srbsko - albanski meji ruska diplomacija, kakor poroča »Rječ«. Ti diplomati namreč priznavajo, da je Srbija upravičena zavrniti napade na svojo mejo in da je sploh upravičena storiti energične korake, da pomiri svojo mejo. Diplomati so prepričani, da v tem oziru ne bo nobeden Srbije oviral. Poleg tega pa pomirjenje meje nikakor ne nasprotuje principu neodvisnosti Albanije. Če bi bili Srbi v boju z albanskimi četami prisiljeni prekoračiti še ne določene meje, to ne tvori nevarnosti za idejo neodvisnosti Albanije.

Grška in Turčija.

V Atenah vlada hudo razburjenje, ker grško - turška pogajanja ne

napredujejo in ker Turčija še vedno ne demobilizira svoje vojske, marveč jo še vedno ojačuje. Grška vlada je pod temi okoliščinami sklenila, da za sedaj ustavi demobilizacijo in grški ministrski predsednik Venizelos bo najbrže poslal velesilam noto, v kateri opozarja na to, da Grška sedanjega položaja ne more vzdržati, ker ji provzroča stalno vzdrževanje vojske velike finančne težkoče. Baje sta nemški in francoski veleposlanik v Carigradu pritisnili na porto, da naj vendar že enkrat sklene mirovna pogajanja z Grško. Rešid beg, turški delegat za ta mirovna pogajanja pa se je baje izrazil, da obstojata med Grško in Turčijo še dve popolnoma nerešeni točki in sicer vprašanje vakuja in narodnosti. Porta razume pod vakuumskim vprašanjem samo verske ustanove, ne pa celega kompleksa državnih posesti. Kar se tiče narodnega vprašanja ne bo Turčija nikdar privolila, da bi mužlimani v pokrajinah, ki so jih anektirali Grki prišli v grško državljansko zvezo. Pri tem igra vprašanje kalifatov odločilno vlogo. V mirovni protokol se mora sprejeti točka, ki garantira varstvo posesti mužlimanov. Končno je sporočil Rešid beg, da bo imenovan za bodočega poslanika v Atenah Galib Kemaly beg.

Atentat na hrvaškega kraljevskega komisarja barona Škerleca.

(Glavna obravnava proti Stjepanu Dojčiću.)

Od našega posebnega dopisnika.

V Zagrebu, 25. septembra.

Z veliko naglico se je požurilo naše sodišče, da reši proces proti atentatorju Dojčiću.

Dne 18. avgusta je bil izvršen atentat, policija se je kakih 14 dni trudila, da bi izsledila sokrivce, toda ves ta trud se je razbil na trdovratni trditvi Dojčićevi, da ima pač somišljenike, ali ti so — pol milijona Hrvatov v Ameriki. Vsi ti mislijo prav tako, kakor on in če bo komisariat na Hrvaškem še nadalje trajal, bo on

Tako so se zabavali potniki še dolgo. Ko sem se ozrl, smo se vozili že mimo brionskih otokov, od kjer je strmelo na nas nekaj topih fortov. Kmalom potem je zavlil parnik na izhod ter med Punta Christo in svetilnikom na Punta Compare plul v zunanje puljsko pristanišče. Pristali smo. Moja ura je kazala 12-47 opoldne. Imeli smo torej enourno zamudo. Rad bi izstopil in si kupil sadja, za to sem vprašal ravno iz kabine odhajajočega ladjinega komisarja, kdaj zopet odplujemo.

»Točno ob 12-45 se glasi odgovor.

»Oprostite, koliko kaže sedaj vaša ura?»

»Svojo uro morate imeti v redu!»

»Po moji uri imamo sedaj 12-48, torej je nemogoče, da odplujemo ob 12-45« sem mu pojasnil.

»Rekel sem vam že, da odplujemo ob 12-45« trmoglavo tudi komisar.

Poleg mene stoječi potniki so izvlekli ure in konstatirali, da je 12-50 na času.

Ampak komisar je ostal pri svojem. Tisti sloki in kozavi Dalmatinca, ki se je prej dodobra nasmel jezljivi Dunajčanki, se je sedaj sam razhujal:

»Molim gospod komesar... Ovi gospon je stranec... in se je začel

LISTEK.

Tujiški promet.

A. P. R.

Tisto jutro nebo sicer ni bilo brezoblačno, vendar je sijalo sonce, kakor bi bil na pohodu vroč dan. »Lloydov« brzoparnik »Baron Gautsch« je točno ob 8. uri odplul iz tržaškega pristanišča. Se en površni pogled na živahno množico Karlovega pomola, kjer mi je mahal s klobukom prijatelj Dragotin, in že se je razprostrla pred našimi očmi kolsalna panorama Trsta z vsem njegovim kraškim obrežjem.

Na krovu je bilo živahno in menda za to so bili ladjski uradniki in uslužbenci slabo razpoloženi. Vsakdo je po nečem povpraševal in poizvedoval. Vsi stoli in sedeži na krovu so bili mahoma zasedeni. Poleg velike družbe Dunajčanov, potujočih v Kotor, je bila na krovu tudi večja češka družba, ki se, kar se tiče glasne izgovorjave, ni dala najmanjše terorizirati od preglednih Lahov in Nemcev. Med to pisano družbo potnikov skoraj vseh avstrijskih jezikov, se je energično prerivala tudi majhna in imrozantno obilna

dama v svileni modri obleki in z belo perlanico na preozkem klobučku. Ta dama, brezdvoma pristna Dunajčanka, se je jezila že navsezgodaj, največ pač za to, ker ni mogla več dobiti stola — naslanjača, ki je seveda udobnejši, kot pa nerodna klop v kotu.

Zdelo se mi je, da »Baron Gautsch« ne vozi brez hibe. Vendar smo začetoma zadovoljivo vozili. Parnik je bežal mimo Izole in kmalo smo na osti velikega polutoka zagledali mestce Piran, iznad katerega se dviga — kakor pri večini vseh istrskih obrežnih mestec — »campanile« doma. Sedaj se je odprl veliki piranski zaliv, ob katerem leži kopališče Portorose. Tu se obrne parnik na jug, morje na desni se odpre in le daleč na levi se prikazuje zeleno istrsko obrežje.

Na krovu nastane vrišč. Ljudje se pehajo iz spodnjih prostorov jedilnice, na krov, vsi glasno zabavljajoč. Zajtrka se ne dobi več, kava je pošla, odgovarjajo vprašujočim. Tam, sredi gruče, stoji visok, debel, popolnoma obrit fant, kakor se je pozneje izkazalo »potni maršal«, dunajske družbe, in kriči:

»Naročil sem že v Trstu zajtrk in sedaj ga ni dobili. To so zopet avstrijske manire! Kako naj sicer brez teh potujemo?»

Kratkoma, kave ni več dobiti.

In več kot polovica ljudi na ladji je še teše. Tudi jaz. V jedilnici sedi še nekaj dam in gospodov, ki trdovratno čakajo na naročeno kavo. Tudi mala, impozantno obilna Dunajčanka sedi za mizo in ježno cepeta z nogami. Njej nasproti sedi postarni gospod, tržaški meščan, nervozno premika prazno kavino skodelico po mizi semintja in mrmra predse:

»Che roba è questa?»

»Kellner!... Herr Ober!... kliče Nemka natakarka k sebi, mrko pogledujoča v svoj laški via - à - vis. Natakarka pobira prazne skodelice po mizi; njegov obraz je miren, kakor bi bil iz kamna, ne ozre se niti na levo niti na desno, skratka: on je gluhi. Tržaški meščan in mala Dunajčanka pa se jezita vsak po svoje... In drugi ponavljajo za njima.

Na krovu so se potniki že nekoliko pomirili. Nekateri ležerno slone v svojih naslanjačih, drugi pa se ne morejo ločiti od kukal. Tam na levi se že dviga iznad morskoga obrežja slikovita stena hiš Rovinja. Že zopet običajni »Campanile«. Poleg stoječi Nemec razlaga svoji ženi, da se nahaja tu stacija berlinskega »aquarelja«.

Med njegovim razlaganjem prihūci debela Dunajčanka iz spodnjih prostorov na krov. Njene nagle, ogorčene kretnje so kakor veter. Na ves glas kriči:

»Wo ist der Herr Schiffskommissär? Er sollte doch Ordnung schaffen, da unten mein' ich...«

Cela vrsta ljudi se zapodi za njo. Tam sedi v svoji kabini ladjski komisar, postrešek potujočega občinstva, velik, staričav, oduren dedec. Tipičen Italijan.

»Herr Kommissär, ich habe das Frühstück bestellt!...«

»Comandi?»

»Bitte deutsch zu sprechen!...«

»Mi perdoni!...«

»Wir sind doch in Österreich und Österreich ist ein deutscher Staat!...«

»Mi fa piacere!...«

Komisar ni hotel razumeti. Lah in Nemka, oba sta bila enako srdita. Končno je komisar okno zaprl. Ampak dama se ni dala odgnati kar tako. Zabavljala je da je bilo zabavno. In ko je komisar okno zopet odprl, se je nemudoma vsula ploha nemških besedi nanj. In okence se je zopet zaprl. Dama pa je čakala...

Suhi, sloki človek s kozavim obrazom, stoječ za užaljeno damo, ki je bila, kakor onemogla žrtev, je dvignil svoj nenavadno dolgi in tanki kazalec in dejal resno v dalmatinskem narečju:

»Kao prispedoba vojničkog napora.«

»Eine Vergnügungsreise!« je pripomnil moj sosed.

ljivca pomiriti. Wuchererja je to tako razjezilo, da je potegnil nož in zabodel Jamnika v ramo. Rana je težka in nevarna. Jamnika so odpeljali v bolnišnico, Wuchererja pa so zaprli.

Primorsko.

Razpis dopolnilne deželnozborske volitve v Istri. Dopolnilna deželnozborska volitev za volilni okraj davčne občine Vodnjan ter mest Pazin in Buzet je razpisana na nedeljo, dne 16. novembra.

Boj za Trst. Vpokojeni podarmiral Chiari je priobčil v nekem nemškem listu članek, v katerem utemeljuje umestnost zadnjih odredb tržaškega namestnika glede odslovitve tujih državljanov iz avstrijskih javnih služb in ožigosa ravnanje tržaških Italijanov in njihovo postopanje napram Avstriji in njenim državljanom. Chiari je povedal precej bridkih očitkov regnicolom v Avstriji in jih je, seveda ne naravnost pač pa med vrstami, označil kot propagatorje iredentstva, proti kateremu mora nastopiti Avstrija, dasi ga je že desetletja mirno prenašala. Italijansko časopisje se je zaletelo sedaj z vso vehemenco proti Chiariju, ki je zadel žebelj na glavo, in očita avstrijski vladi pristranost v postopanju z Italijani v primeri s postopanjem proti drugim narodnostim. Italijani pravijo: Kar se smatra pri drugih narodnostih kot popolnoma umiliv izraz narodne skupnosti, se smatra pri Italijanih za veleizdajstvo in za iredentizem. (Smešno.) Obenem pa trde, da je Italija z največjo potrpežljivostjo prenašala protitalijansko gonjo v Avstriji. (Se bolj smešno.) O pristranosti avstrijske vlade napram drugim nemnim narodnostim v primeri z Italijani ne smemo veliko govoriti, dasi vsak ve, pri čem da smo. Kaj vse so počenjali. Italijani v Trstu in po celotnem slovanskem Primorju. Javno so nastopali kot iredentisti. Zgodilo se jim ni nič, k večjemu so kakega najhujšega kričarja spravili pred sodišče. Najbolj nevarne goljufe, tatove in roparje pa so izgnali v odrešeno Italijo. Laške zločince, ki so prišli pred avstrijsko poroto, pa so avstrijski porotniki skoro dosledno oproščali. (Puljski mestni goljufi pred rovinjsko poroto?) Slovensko okoličane so tirali na verigah v zapore in pred sodišče še celo takrat, ko so ti v patriotičnem ogorčenju nad umorom svoje cesarice razbili nekaj laških oken. »Edinost« piše tozadevno dobesedno: Spominjamo se, kako so na podlagi falzificiranih dokumentov vpriporili oni veliki »veleizdajniški proces« na Hrvaškem in preganjali skoraj vsakogar, ki se je predrznil priznati za Srba, ali celo izjaviti, da pripada istemu narodu, ki biva onstran Save in Donave. Spominjamo se zadnjih dogodkov v Dalmaciji za časa balkanske vojne in molčimo, ker moramo molčati. Molčali pa ne bomo o tem, kar počenjajo Lahi v Trstu, ki niso niti avstrijski državljani in kar počenjajo njihovi sodrugi laški Tržčani v prid Italiji in v škodo avstrijskim državljanom. Prva dolžnost vsake dobro urejene države je, da skrbi za blagobit svojih državljanov in da varuje in ščiti svoje zakone. Nasprotno pa pogledmo kako ravna tista kulantna in potrpežljiva Italija z inozemci. Laško načelo je: **Avstrijski Italijan ima že eo ipso, dasi je avstrijski državljan, tudi laško državljansko.** Javne službe po raznih večjih laških mestih so na razpologo v prvi vrsti domačinom, v drugi vrsti Italijanom izven Italije, pred vsem avstrijskim, tujci inozemci pa so sploh izključeni. Laška vlada izključuje torej vse tujce v javnih službah, avstrijska nemška vlada pa naj pretežje ne samo laške delavce marveč tudi uradnike in javnih službah. Ni zadosti, da laški delavci pohajajo trumoma kot laške lastovke v naše dežele in odjedajo kruh domačemu bodisi slovenskemu ali nemškemu delavcu. **Ni dosti, da ti parasti pošiljajo slovenski denar domov in se pušče končno po odgonu prepeljati na laško mejo na stroške avstrijskih davkoplačevalcev,** marveč zahteva laška vlada od prepotpežljive Avstrije celo, da naj nastavlja v svojih javnih merodajnih službah laške podanike. — Poglejmo, kako ravna Italija s svojimi nelaškimi podniki. V Reziji biva 40.000 Slovencev, ki se čutijo kot najboljši italijanski podniki in še nikdar niso pokazali niti najmanjše želje, da bi prišli pod Avstrijo. Kljub temu pa jim italijanska vlada ne dopuša niti najmanjšega izraza narodnostne skupnosti s Slovencev v Avstriji in Reziji, ki je ud Mohorjeve družbe v Celovcu, je že na sumu, da hoče priti pod Avstrijo, je že veleizdajalec. Kaj bi rekli Italijani, če bi merila Avstrija po tem merilu?

Smola? Tržaško športno društvo »Ginnastica« nima samo te smole, da je vlada društva že parkrat razpustila zaradi prehude iredentistične gonje, marveč tudi pri svojih prireditvah in pri svojem internem poslovanju. Člani odpadajo, članarina se manjša, obenem pa kradajo neznani tatovi še tisto, kar so si preje zaslužni člani pridobili. Pred nekaj dnevi so vlomili neznani tatovi v društveno omaro in so odnesli iz nje vse svetinje in kolajne, ki si jih je društvo, odnosno bivši člani društva za društvo, pridobilo tekom 50 let. Ukradenih je bilo nad 72 svetinj, zlatih in srebrnih. Okoli 20 svetinj pa je bilo shranjenih v ti omari in ukradenih, ki niso last tega društva, marveč last drugih laških društev, ki so svoje trojeje shranila v zakladnici »Ginnastica«. Laški liberalci so vsled te tatvine silno poparjeni in so razpisali — morda samo na videz — 400 K nagrade za onega, ki bi našel sled za storilci.

Zagoneten umor. Kakor smo že poročali, so našli dne 15. septembra v bližini »Narodnega doma« v Trstu mrtvega moža, ki je bil zadavljen z brisačo. Mrtveca so spoznali za nekoga Eg. Gadosa. Ker niso našli nobenega sledu o zločincih in sploh o celi stvari niso dobili od nikoder pojasnila, so sklepali, da je izvršil mož samomor. — Čez nekaj dni na to pa pride na policijo oni Eg. Gados, katerega so proglasili za mrtvega, tako da policija končno o tem umoru ni prav nič vedela. Pred nekaj dnevi pa se je zgledala na policiji žena finančnega stražnika Vrenčarja in naznaničila, da je izginil neznano kam njen mož Alojzij. Pokazali so ženi sliko dozvednega neznanega samomorilca in žena je spoznala v njem svojega izgubljenega moža. Tudi brisača, s katero je bil mož zadavljen, je bila njena. Žena je rekla, da ne veruje, da je izvršil mož samomor, marveč je bil po njenem mnenju umorjen. Živela sta srečno v zakonu. Nekaj dni, predno je izginil, je pisal mož svoji rodbini, ki je bila na počitnicah, naj se vrne v Trst. Obljubil je, da jim pride v Nabrežino nasproti. Od sosedov je izvedela žena, da je bil za časa njene odsotnosti neki neznanec, precej sumljiv človek na videz, v njenem stanovanju. Sumijo, da je ta morele in sedaj išče policija tega neznanca.

Razbremenjena. Pred kratkim so aretirali brata Antona in Josipa Braniča iz Farnej pri Miljah. Bila sta osumljena, da sta ubila svojega očeta, njegovo truplo pa zavlekla nato na železniški tir, kjer ga je vlak raztrgal. Preiskovalni sodnik v Kopru je izročil pred nekaj dnevi ves material državnemu pravniku. Državni pravnik pa je odstopil od obtožbe, ker preiskava ni dognala dovolj podatkov za krivdo obojnih bratov. Brata so izpustili nato iz zapora, biti pa morata vsak čas na razpolago sodišču.

Nov pomol v Trstu. Včeraj so izročili vpricho zastopnikov pomorske oblasti in pristaniškega urada v promet nov pomol pri skladišču za les malo pod Škednjem. Pomol je 150 m dolg in 25 m širok. Voda ob zidu je globoka 10 m, tako da lahko pristanejo tudi največje ladje.

»Splošna hranilnica« v Trstu, ki se je osnovala po načelih hranilničnega regulativa z dne 2. septembra 1844., prične poslovanje s 1. oktobrom t. l. »Splošna hranilnica« v Trstu je edini slovenski zavod na Primorskem, ki je upravičen prejemati vloge, za katere se zahteva **popularna varnost.** — Uradi se nahajajo v ulici Torre Bianca št. 41. Vloge se bodo obrestovale po 4%.

Dnevne vesti.

+ Klerikalci na zatožni klopi pred deželnim zborom. Koj v prvi seji deželnega zbora se je začel obračun s klerikalno stranko in takoj prva seja je pokazala, kako blazen strah navdaja klerikalce, da bi se položilo njihovo početje na kritično rešeto, kako napenjajo vse moči, da bi zakrili resnico, da bi ljudstvo spravili v zmoto in mu vcepili napačno mnenje. Dve stvari sta bili v prvi seji na razpravi in »Slovenec« nesramno vpitje nas sili, da se nanji ozremo. Te stvari sta bili **deželna garancija in elektrarna na Završnici.** Glede deželne garancije se še suče vprašanje okrog tega, če ima resnično in **reelno vrednost** ali če je samo **navidezna.** To se pač samo po sebi razume, **da bodo dr. Susteršič in njegovi tovariši** rekli, da je garancija **reelna,** toda — **s tem ni še prav nič dokazano.** Dr. Susteršič in tovariši so lahko popolnoma prepričani, da je tako, kakor pravijo — **a je-li s tem dežela tudi res vezana,** to je druga stvar. Ako ima od dež. odbora sklenjena dež. garancija resnično rečeno vrednost, to se danes **sploh ne da absolutno dokazati,** ker se da ta

dokaz doprinesti le pred **sodiščem.** To bi se namreč izkazalo šele v tistem trenutku, ko bi kdo prišel v položaj **zahtevati od dežele naj izpolni dež. garancijo.** Če bi v takem slučaju bila v dež. zboru in v dež. odboru večina, ki bi hotela izpolniti konsekvence dež. garancije, potem bi stvar lahko zlepa šla, **če bi pa večina ne hotela priznati garancije,** bi moral zahtevalec nastopiti pot tožbe in šele takrat bi sodišče dognalo, če deželo ta garancija **resnično veže ali ne.** Klerikalci sedaj vpijejo, **da se je tudi dež. predsednik postavil na njihovo stran.** Pa tudi to ni resnično. Dež. predsednik ni sploh nič govoril o garanciji sami, nego je **samo izjavil, da zanjo ni treba cesarjeve sankcije, da ta sklep ne spada pod določilo 2. odstavka § 20.** Dež. predsednik ni s tem drugega nič povedal, kakor da s sklepom glede garancije **ni dež. odbor nič dež. imetja prodal, nič zastavil in da ni dežele trajno obremenil.** Narodno - napredni poslanci so tudi v tem oziru drugačnega mnenja, ali to je naposled politična stvar. Izid cele razprave v dež. zboru glede garancije je, **da je večina vztrajala na svojem stališču — drugače vendar noben človek pričakoval ni!** — **Vlada pa se o bistvu garancije ni izrekla, nego le izjavila,** da za sklep dež. odbora ni treba **cesarske sankcije** in da se torej vlada nič ne briga za to, koliko je garanciji sklep vreden. — **Razprava o Završnici pa pomeni popoln poraz klerikalne stranke.** Vse klerikalno čevkanje in vpitje, vse Lampetove fraze in farbarije razpadejo v nič spričo dejstva, **da klerikalna večina noče nič vedeti o predlogu narodno - naprednih poslancev, naj se izvoli poseben odsek, ki se mu predlože vsi spisi, načrti in računi glede Završnice in naj se pritegnejo nepristranski strokovnjaki.** Dr. Lampe se je, kakor obseden branil tega odseka in strokovnjakov. **Zakaj? Česa se boji dr. Lampe?** Predlog dr. Trillerja je lojalen, je pravičen in utemeljen in klerikalna večina bi ga morala sprejeti z obema rokama, **če nima kaj skrivati, če neče kaj prikriti in utajiti.** Strokovnjaki izrekajo o Završnici uničevalne sodbe; menda ga ni ne enega inženirja več, ki bi ne priznal, da je **Završnica zavoženo podjetje,** da je Lampetova velikopotezna akcija nesreča za deželo in da bo dežela pri Završnici imela velikanske izgube. Lampe in njegovi uradniki, ki morajo tako govoriti, kakor on hoče, seveda pravijo, da ni tako, že da se be krijejo in branijo, toda na Lampetove besede že davno noben človek nič ne da, in bo zdaj dal še manj, ko se vidi, **da neče Lampe odseka, ki bi pregledal spise, načrte in račune in zaslusal neprizadete strokovnjake.** Lampe lahko deset ur v dež. zboru klobasa in namaže za »Slovenca« deset strani — to vse skup nima nič pomena. Če hoče svoje čevkarije proglašati za »Obračun« in za »zmage« mu te bedaste šale prav privoščimo. Prva seja dež. zbora je glede električnih central prinesla samo en rezultat: **da se dr. Lampe boji odseka in nepristranskih strokovnjakov.** Ker se pač zaveda, da jo je zavozil. Vpitje »Slovenec« mu ne bo pomagalo, pride ura, **ko se bo moral obestiti, ker se bo izkazalo, kako jo je polomil.**

+ Pavšler in Lampe. G. Tomo Pavšler je bil vedno pristaš klerikalne stranke in je to tudi še danes, čeprav je v boju z dr. Susteršičem in Lampetom. Ko se je odločil, da spravi svojo zadevo v javnost, smo mu gostoljubno odprli predala našega lista. Pri nas dobi v sili podstrešje tudi političen nasprotnik. G. Pavšler je v daljši vrsti člankov **razkril naravnost strašne stvari o Lampetu in Susteršičevi električni akciji.** Vse svoje obtožbe je podpisal s **polnim imenom in je s tem pokazal, da nosi vso odgovornost.** Če je Pavšlar storil Lampetu in Susteršiču kako krivico, **naj ga toži.** Toda Susteršič in Lampe nimata poguma za tožbo, **se ne upata nastopiti to pot,** pač pa je imel Lampe žalostni pogum, **da je v dež. zboru pod varstvom imunitete žalil Pavšlerja.** Lampe je v vsakem oziru pokazal že toliko čudnih svojstev, da se taki podlosti nihče ne čudi. V dež. zboru je rekel, da hočejo naprednjaki, naj dežela kupi Pavšlerjeve vodne sile. Budalost! Naprednjaki nimajo pri tem nič opraviti, to juho bodo morali klerikalci sami poklepati. Če je dežela dolžna kupiti Pavšlerjeve vodne sile ali ne, v tem oziru nimamo ne liberalci pa tudi ne klerikalci nič več govoriti, **to bo odločilo sodišče,** pri katerem je že vložena Pavšlerjeva civilna tožba. Nesramnost prve vrste pa je, če piše »Slovenec«, da so liberalci »prepričani, da Pavšler nima prav, da so njegove trditve neresnične in krivične. Če so Pavšlerjeve trditve resnične ali neresnične, pravične ali krivične, tega mi nismo v stanu dognati

in nas to tudi nič ne briga. Pavšler se je pod svoje trditve podpisal — če pa so neresnične in krivične, **naj ga Susteršič in Lampe toži.**

+ Iz seje deželnega odbora. Z glasovi večine in proti ugovoru naprednega odbornika se store sledeči sklepi: Odobri se dogovor z glavnim močvirskim odborom, glasom katerega zadnji prepušča kranjski deželi **izključno souporabo vseh jezov na Ljubljani v Gruberjevem kanalu** proti temu, da dežela nosi vse stroške za ev. potrebno rekonstrukcijo jezov in za vzdrževanje istih ter da plačuje močvirskemu odboru za vso dobo souporabe **posebnega kulturnega inženirja.** (In če se prisodi koncepcija za izkoriščanje vodnih sil v Ljubljani naši mestni občini?) — **Prošnja Ljubljanskega Sokola** za prepuštev gladiščarja za prireditve akademije dne 11. in 12. oktobra se odkloni, ker so se Sokoli baje napram katoliškemu shodu »grdo obnašali«. — Deželnemu zboru se predloži predloga na zopetno **noveliranje občinskega in občinskega volilnega reda** in predloži razne peticije za razširjenje volitvene dobe v občinske zastope na šest let. — Deželnemu zboru se priporoča ustanovitev posebnega občinskega revizijskega urada, izprememba statusa v knjigovodstvu ter ustanovitev službe arheologa v deželnem muzeju. Deželni odbor imej pravico oddati dotične službe **brez razpisa.** — Praktikantom pri dež. uradu za odmero davščine od prirastka vrednosti se imenuje bivši bogoslovec in dacarski vajenec Blaž Naglič. — **Zahtevi vlade** na izpremembo načrta **lovskega zakona** se ugodí le deloma oziroma stavi v tem smislu predlog deželnemu zboru. — Končno se je soglasno sklenilo, kar najtopleje podpirati **občino Vipavo** pri njenem prizadevanju za osiguranje stalne garnizije, za katero konkurira v zadnjem času Ajdovščina, čeprav ima Vipava že nad 40.000 K stroškov za načrte vojašnice itd. — **Občini Ribno** se dovoli za dva mostiča 400 K podpore.

+ Naše poročilo o deželnozborski seji popraviti je v dveh točkah: 1. Je deželni glavar na tozadevno interpelaciji o ustanovitvi del na Završnici odgovoril, da na dotičnih vesteh ni nič resnice! 2. Dr. Triller je citiral zagotovilo dr. Lampeta v seji z dne 24. julija 1913, da bo izzidana konjska sila stala okroglo 1000 K in ne 100 K.

+ Zmaga naprednega učiteljstva. Pri včerajšnji volitvi učiteljev večakov v c. kr. mestni šolski svet ljubljanski je zmagala napredna lista. Izvoljeni so napredni učitelji Janec Levec kot učitelj - večak, Fran Črnogoj in Fran Škulj pa kot namestnika s 33 glasovi. Kandidate klerikalcev: Janko Nep. Jeglič, Josip Cepuder in Avgust Pirc so dobili po 29 glasov. — V novi sestavi mestnega šolskega sveta bo poleg dveh nadzornikov **7 naprednjakov** in 3 klerikalci.

+ Obrekovalci in denuncijanti so že zopet na delu. Vrlo učinkujoče, toda brez kričecih reklam in brez šuma je proslavilo napredno učiteljstvo 25letnico obstoja svoje Zaveze. Izvršil se je ves program prav tako, kakor to zahtevajo načela nepolitične in strogo stanovske organizacije. Pri vsem tem pa se je dalo naprednemu občinstvu vendarle dovolj prilike, da izkaže po svoji volji simpatije, katere goji do naprednega učiteljstva vseh slovenskih pokrajin. In goreča ljubezen naprednjakov do trpečih in značajnih vzgojiteljev se je pokazala ravno v slavnostnih dneh tako nepričakovano in v tako obili meri, kakor še nikdar doslej. Do zadnjega kotička prepolna dvorana ob jubilejskem koncertu, na neprilicni in globoko zasnovani ter pristrčni pozdravi naprednih veljakov pri slavnostni seji so bili živa pričra radosti sorodnih src. Vse se je izvršilo v najlepšem redu. To pa seveda še sedaj ni po volji krščanskim urednikom »Slovenca«. Napredni stranki očitajo, zakaj »Slov. Narod« ni specialno pozdravil zborujočega učiteljstva in slovanskih gostov. Če bi »Slov. Narod« to storil, je gotovo, da bi bil »Slovenec« prvi, ki bi izgraval pozdravni članek, češ Srbi iz kraljevine so narodno-napredni stranki tako zelo pristrasti k srcu, da jih ostentativno pozdravlja nje glasilo. Čehi in Hrvati bi niti omenjeni ne bili. Saj poznamo te denuncijante že ponovno izza raznih dob. Napredno učiteljstvo je vse to preprečilo, ker je opeotovano želelo, da naj se izvrši vse slavje le v notranjem okviru. Sicer pa tudi skupščinarji družbe sv. Cirila in Metoda niso bili posebej pozdravljeni, dasi so zborovali v istem času tudi na kranjskih tleh, niti več dni prej člani narodnih organizacij. — Kadar pa se hoče blamirati »Slovenec«, takrat tudi zakoniti listič iz Kranja, klerikalni tednik »Gorenjec«, ne sme brez bevskanja in zlobe po-

ročati o neljubih mu zborovanjih. Ljubljanskemu županu očita znani nekdo v »Gorenjcu«, čemu je pustil na mestnih poslopih izobesiti zastave. Temu in drugim napadalnim bratcem je dr. Tavčar, ob dolgotrajnem aplavzu navzočih, odgovoril že na slavnostni seji. Slovenske trobojnice so visele raz mestna poslopja v pozdrav tistim slovanskim gostom, ki so prišli v mesto iz ljubezni do bele Ljubljane, na čast značajnemu naprednemu učiteljstvu so vihrale slovenske zastave; pa v odločen protest zločinu, ki ga izvršujejo klerikalci nad kranjskim naprednim učiteljstvom, so visele naše trobojnice. Zastav Ljubljancem ni bilo treba »kazati«, ker jih za nje nihče prosil ni. Če je pa venderle to storil ljubljanski župan, mu mora biti napredno učiteljstvo in občinstvo za to izredno pozornost lehvaležno. »Pogansko kulturo« hočejo, kakor kaže to najnovejše izzivanje, oznanjati tudi še sedaj po katoliškem kongresu edinole novodobni pismouki okrog klerikalnih glasil. »Kako spravlja napredno učiteljstvo Slovenijo pod tuj jarem«, pa kažeta dovolj jasno obe udanostni izjavi, ki sta bili na slavnostni seji soglasno in s frenetičnim aplavzom sprejeti in nato odposlani cesarju in prestolonasledniku na Dunaj. V dno duše se morajo pristuditi vsakemu pošteniaku ti klerikalni voditelji, ki vražje denuncirajo svoje rojake ob vsakem važnem dogodku. Takim ljudem pristojna samo najnižje zaničevanje!

+ Čudeži Johance iz Vodice. Našega časa nevredna, nesramna sleparija čudežne Johance iz Vodice je vzela žalosten konec. Naposled je bil še »Slovenec« prisiljen, priobčiti »svarilo« in priznanje, da so bili čudeži te Johance sama sleparija. »Slovenec« je snoči pisal: »Kakor je v obče znano, so se zadnji čas razkrile sleparije, s katerimi je neka Ivanka Jerovšek v Vodicah in drugod delala »čudeže«. Ker se čuje, da zadnje dni celo izvajala denar, naj ji nihče ne verjame. Torej, pozor pred to žensko.« — Dokler je Johanca »kri šivala« so ji seveda verjeli tudi pri »Slovencu«, da zna čudeže delati. Šele zdaj ji več ne verjamejo, ker tudi denar izvajala. Saj je bila sploh ta svinjarija s krvjo vprizorjena le, da bi se lahkovernim ljudem denar izrabljaj. Zakaj pa je »Slovenec« zamolčal, da je ta Johanca več tednov uganjala svoje sleparije v vodiškem farovžu pod osebnim protektoratom vodiškega fajmoštra?

+ Iz ljudskošolske službe. Namesto obolele učiteljice Marije Gržine je imenovana za suplentinjo na ljudski šoli v Harijah prov. učitelj. Ivana Zwölf, za suplenta na meščanski šoli v Postojni pa je imenovan izprašan učiteljski kandidat Pavel Medič. Namesto obolele učiteljice Ane Fink-Šufrajeve je imenovana za suplentinjo na ljudski šoli v Velikih Laščah absolvirana učit. kandidatinja Marija Tiegel. Za prov. učitelja in vodjo enorazrednice v Selu v novomeškem šolskem okraju je imenovan učitelj Ivan Škufca, namesto obolele učiteljice Viktorije Zagorjane pa je imenovana za suplentinjo v Gaberjah izprašana učiteljska kandidatinja Antonija Hribarjeva.

— Nemščina — izključni poslovni jezik ljubljanske c. kr. poste? »K. k. Fahrpost-Abteilung in Laibach« — tako je čitati na samonemškem uradnem pečatu — je včeraj ljubljancem, ki ga vsakdo pozna kot Slovenca, poslala uradno nemško - slovensko tiskovino, na kateri je vse obvestilne podatke zapisala izključno le v nemškem jeziku. Ker je naslovna stran s samonemškim zalepnim pečatom »K. k. Post- und Telegraphenamt Laibach I.« bila spisana mednarodno (P. T. . . loco), je naslovljenec pošto obvestilo sprejel, sicer bi ga bil po vsej zakoniti pravici vrnil in zahteval, da se slovensko stranko obvešča v slovenskem jeziku. In prav bi bil storil!

— Navodilo za izpolnitev popisovalnih pol za šolsko matriko. Te dni se je pričelo dostavljanje popisovalnih pol za popis šoloobveznih otrok. Hišni gospodar ali njegov namestnik izroči popisovalno polo vsem strankam v hiši, da vpíšejo vanjo šoloobvezne otroke. V šolo hodijo so zavezani vsi tukaj stanujoči otroci od dovršenega 6. do dovršenega 14. leta, ne glede na to, ali žive njih starši v Ljubljani ali ne. V prostoru za opomne je posebej navesti vzrok, zaradi katerega je kak po starosti šoloobvezen otrok oproščen šolskega obiska (telesno nerazvit, hrom, duševna zaostalost, privatni pouk, izpustnica itd.) Kdor kakega otroka pri popisovanju zamoli ali zataji, ga popiše napačno ali polo prepozno predloži, tistemu se naloži kazen od 2 do 40 kron; ako bi pa te globe ne mogel plačati, kaznovati ga je z zaporom od 1 do 4 dni. Po tem navodi-

Razne stvari.

* **Žrtve zrakoplovstva.** Iz Udžde poročajo: Aviatik poročnik Souleilant je ponesrečil na letališču. Bil je na mestu mrtev.

* **Umor in samomor.** Inženir Juri Bodnar iz Požuna je ustrelil v Debreczinu in sicer v mestnem gozdiču svojo zaročenko, hčerko lekararja Totha in samega sebe. Našli so oba mrtva. Vzrok umora in samomora še ni znan.

* **Uničena rodbina.** Iz Vel. Kaniže poročajo, da je pobegnil znani trgovec v Legradu Leopold Mausz, ker je ponaredil več menic v skupni vrednosti čez 100.000 kron. Ko je izvedela to njegova žena se je zastrupila. Otroke so vzeli sorodniki.

* **Poneverba na pošti.** Predstojnik poštne urada v Osijeku Mandjević se je zglasil na policiji in izpovedal, da je zlorabil v več slučajih uradno oblast in da je poneveril večjo vsoto poštne denarja. Mandjević se aretirali.

* **Velik požar.** V Berkenyedu je izbruhnil v ponedeljek popoldne velik požar, ki je uničil 27 hiš, 60 skladišč in 140 gospodarskih poslopij. Škoda je ogromna, zavarovanih je bilo samo 6 posestnikov. Kako je nastal ogenj, še ni znano, sumijo pa, da je bil podtaknjen.

* **Kolera.** Iz Zagreba poročajo: Dne 23. in 24. t. m. se je deželni vladni sporočil 42 sumljivih slučajev kolere. Devet oseb je umrlo. Samo v vasi Kuzmin je od 23. t. m. zbolelo na kolero 23 oseb. V komitatih Sirmiji in Požeja so uradno konstatirali 27 novih slučajev kolere. 15 oseb je umrlo na kolero. — Iz Odese poročajo: Tu je umrla ena oseba na kolero.

* **Velika nesreča v Budapešti.** Na železniškem prelazu na Hungariaringu je trčil v torek 23. t. m. opoldne cestni tramvaj v lokomotivo, ki je premikala vozove. Lokomotiva je vlekla tramvajski voz, ki je bil napolnjen občinstva skoro 15 korakov za sabo in ga je popolnoma razbila. Tri osebe so ostale na mestu mrtve, 15 je težko ranjenih, ostali pa, ki niso poskakali pred trčenjem raz voz so več ali manj težko ranjeni. Nesrečo sta povzročila železniška čuvaja, ki sta lokomotivo prezrla in nista zaprla zatvornic.

* **Kaj pripoveduje župnik Schmidt o svojih zločinih.** smo že poročali. Njegova izjava nas spominja na nehoti na norca ali pa na silno hinavskega in skrajno zlobnega človeka. In res moč tega ni govoril brez gotovega namena. Doseči je hotel, da bi ga priznali zdravniki psihiatri za norca. Dosegel pa je nasprotno. Sodni zdravniki psihiatri so izjavili po daljši preiskavi, da je župnik Schmidt duševno popolnoma zdrav in odgovoren za svoje zločine. Obenem je dognala preiskava, da je hotel župnik Schmidt s pomočjo zobozdravnika dr. Mureta, ki je tudi aretirani, ne samo ponarejati bankovce, marveč zastrupiti bogate ljudi svoje fare, katere je preje zavaroval pri raznih zavarovalnicah za visoke vsote.

* **Maščevanje goljufanega moža.** V Pankracu pri Pragi je umoril železniški čuvaj Posledny svojo tri leta mlajšo soprogo, s katero je živel skupaj že nad 30 let. Njegov najstarejši sin je izpovedal, da je njegov oče očital opetovano mater, da ga je goljufala pred 30. leti. Zaradi tega sta se večkrat prepirala, posebno, kadar je njegova mati zanemarjala svoje družinske dolžnosti. Podoben nastop se je pripetil tudi zadnjo nedeljo pred umorom. Končno je prisilil mož svojo ženo, da je napisala pismeno izjavo, v kateri je žena priznala, da je goljufala moža pred 30. leti. To izjavo sta podpisala mož in njen starejši sin. Takoj nato se je mož odstranil, obiskal več gostiln in se vrnil pijan domov. Drugo jutro so našli ženo zaklano.

* **Polet čez Sredozemsko morje.** Iz Pariza poročajo: V torek ob 6. zjutraj se je dvignil v Toulou s svojim zrakoplovom znani francoski aviatik Garros in odplul proti Tunisu. O tem poletu ni obvestil Garros niti javnosti, niti oblasti. Ob tridesetih na dve popoldne je pristal Garros, ki je preletel v tem času 800 km nad morjem v Bicerti. Od tod je odplul v Tunis. Vsa poročila o poletu Garrosa so prišla nepozno. Prvo poročilo o njegovem poletu je prišlo v Pariz iz Ajaccio, ki se je glasilo, da so videli Garrosa v Cagliariu na Sardiniji. Na to poročilo je poslal francoski ministrski predsednik Barthou Garrosu brzojavno čestitko. Med tem je preletel Garros Sredozemsko morje in pristal vsled teme 25 km od Tunisa pri Protvillu.

* **V slaščičarni.** Iz Ljubna na Zg. Štajerskem poročajo: Vsled neke ovadbe na deželno preiskovalnišče za živila se je vršila pred kratkim preiskava v dveh tukajšnjih slaščičarnah. Preiskavo je izvršil uradni zgoraj omenjenega zavoda v sprem-

stvu tržnega komisarja. Našla sta v delavnici strašen nered. Testo, ki je bilo pripravljeno za pecivo, je bilo umazano, že več dni staro in na pol gnilo. Marmelade so bile pokvarjene in v eni steklenici sta našla uradna funkcionarja celo mlado miško. Zapolnila sta čez 200 kg blaga in ga poslala deželnemu preiskovalništvu v Gradec. Na njihovo ovadbo se je pripeljal v Ljubno deželni sanitetni nadzornik dr. Schönauer iz Gradca, da se sam prepriča o razmerah, ki vladajo pri teh dveh obratih. Proti lastnikom teh obratov so uvedli sodno preiskavo.

* **Zrakoplovstvo.** Francosko notranje ministrstvo je prepovedalo znanemu aviatiku Pegoudu, ki je znan po svojih predrznih poletih, nadaljne polete te vrste. Pegoud je namreč pri svojih poletih, spuščaje se z velike višine na zemljo, delal skoro navzlične polkroge, pri čemer je bil v zgornjem loku s strojem vred popolnoma poveznjen. V tem ga je še prekosil neki ruski vojaški aeronavt, ki pa je bil zaradi tega kaznovan z več dni domačega zapora. Pegoud je nameraval prirediti podobne polete po vseh večjih francoskih mestih. — Aviatik Farman, ki je padel s precejšnje višine pri Etampesu pri Parizu je dobil samo malenkostne poškodbe in je zapustil še isti dan bolnišnico. — Iz Petrograda poročajo, da je padel iz do sedaj še neznanega vzroka ruski vojaški aviatik, topničarski poročnik Fischer z višine 200 m in je obležal mrtve na tleh. — Pri Mogadorju so opazili vojaški aeroplan, ki je priplul iz Casablance. Nad Mogadorjem se je stroj nenadoma prekucnil in padel v morje. Ribiči so odpluli takoj na mesto nesreče, toda zrakoplov se je potopil, še predno so prišli rešitelji na dotično mesto.

Izjava. *)

Na žaljive in zvijačne trditve, ki jih je izrekel dr. Lampe v seji deželnega zbora dne 24. septembra 1913 glede moje osebe, naj omenim, da je pod mojo častjo, spuščati se s tem gospodom v kako polemiko. Vzdržujem pa v polnem obsegu vse, kar sem pisal v svojih člankih o kupčiji z deželo Kranjsko za moje koncesije na Savi. Prepustim pa sodišču, določiti, kdo med nama je govoril resnico. Pred kazensko sodišče pa žal dr. Lampeta zaradi njegovih izjav v deželnem zboru ne morem postaviti, ker je dr. Lampe kot poslanec imun.

Tomo Pavšlar.

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

Gospodarstvo.

— Oddaja tovarne živine v privatno porabo. Dne 27. septembra t. l. ob 10. uri 30 minut odda 27. pešpolk v mestni infanterijski vojašnici več tovornih konj v privatno porabo. — Vpoštevali se bodo reflektantje, ki niso oddaljeni nad 40 km od Ljubljane.

Darila.

Banka »Slavija« v Ljubljani je izročila dijaškemu podpornemu društvu »Domovina« znesek 50 kron, za kar se ji društvo najiskrenejše zahvaljuje.

Sokolski Zvezi je poslal ribniški Sokol zbirko sto kron, Sokol v Ormožu pa zbirko 10 K. Na zdar!

Današnji list obsega 6 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Vsakem brivcu pošljem zastoj na nefrankovano — po naročilu tvornice za lysoform, dva ali štiri elegantna, pozlačena desinfekcijska aparata in zraven spadajoče table. Samo poštnino (70 vin.) plača prejemnik. Kemik Hubmann, Dunaj, XX., Petraschgasse 4.

Ne samo prahu, potu in prhljaja se morajo lasišče in lase iznebiti z rednim umivanjem, tudi škodljive kapi, pospeševalci izpadanja las se morajo v razvitku zavirati in zamoriti. Za pripravo sredstva za umivanje in desinfekcijo za lasišče in lase zasluži posebne pažnje svetovnoznani »Shampoo« s črno glavo. O njegovi čistilni vrednosti ni dvoma. Zlasti vpoštevanja vredna njegova razkužujoča moč, in popolno uničenje bakterij na glavi. Kadar kupujete, pazite na varstveno znamko črna glava. »Shampoo« s črno glavo se dobiva po vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah po 30 v zavitek (8 zavitevov 2 K) in sicer zavitek z rume-

njakom, kamiličnim izvlečkom ali igličastim katanom.

Dober svetovalec pri nakupu porabnostnih in darilnih predmetov vseh vrst je katalog c. in kr. dvorne firme Jan. Konrad v Mostu št. 438 (Češko) z veliko izbiro stenskih in vseh vrst drugih ur, glasbil, optičnega blaga, manufakturne, kadilne priprave, toaletnega blaga, igrač, orožja itd. Naročite ga po dopisnici in dobite ga zastoj in poštne prosto. (Več v inseratnem delu lista.)

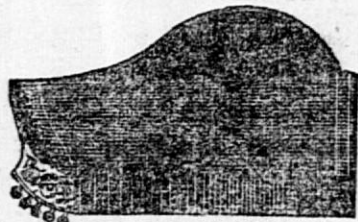
Kar Odol

posebno odlikuje pred vsemi drugimi ustnimi čistili, je njegov poseben trajni učinek ki ga je najbrž izvajati odtod, da se Odol pri izplakovanju ust v zobe in ustno sluznico takorekoč vsa, jih impregnira in obenem usta prevleče z mikroskopsko tenko pa gosto antiseptično plastjo, ki učinkuje še cele ure po izplakneju ust. Tega trajnega učinka nima noben drug preparat, ki prihajajo v položaj za vsakdanje negovanje ust in zob. Onemu, ki Odol rabi vsak dan, daje zavest, da so mu usta za več ur zavarovana proti učinkom kislinskih snovi in povzročevalcev gnolobe, ki razdevajo zobe.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 300-2		Srednji zračni tlak 736 mm			
sept.	čas opazovanja	stanje barometra v mm	temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
25.	2. pop.	738.6	14.9	sl. sever.	pol oblač.
„	9. zv.	738.9	12.1	sl. zah.	oblačno
26.	7. zj.	739.5	9.4	sr. jvzh.	„

Srednja včerašnja temperatura 10.8°, norm. 13.5° Padavina v 24 urah 0.0 mm.

Učitelj

nekdanji učenc prof. Umiaufov na Dunaju poučuje igranje na citre.

Pri pridni vaji uspeh gotov. Več se izve v Ljubljani, **Gojzova cesta 9, pritišče, desno.** 3253

TA IN SERAT

ima interes za vsakega izobraženega človeka! Vedeti morate, ako polagate važnost na higieno svojega telesa, da je v Vaši hiši zanesljivo razkužilo neuprljivo. Bolezni kakor kolera, tifus, ošpice, škrlatinka, koze, ranitve, opečnine nastopijo večkrat: za desinficiranje ob bolniški postelji, za antiseptične obveze ran in oteklin, za irigacijo telesa in zabranitev nalezjenja pri vsaki vrsti desinfekcije in odpravljenju duha je najboljši znanstveno mnogo preizkušeni in po vsem svetu za najboljšo desinfekcijo sedanosti znan

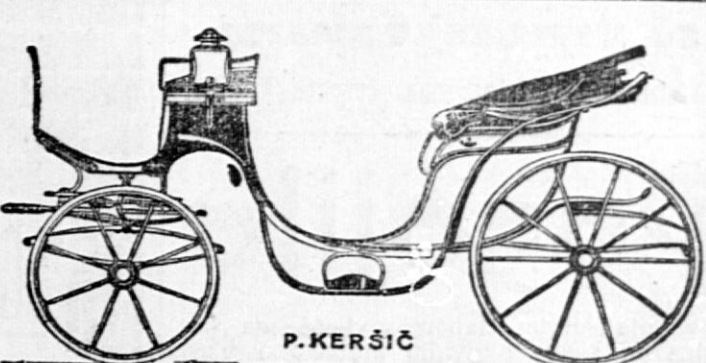
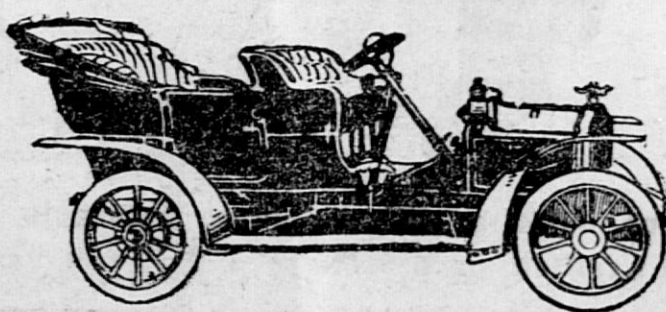
LYSOFORM

Ker učinkuje hitro in zanesljivo, ga brez nevarnosti vsakdo lahko rabi, prijetno aromatično diši, kože ne draži in je naposled prav cenovno, ga skoro vsi zdravniki priporočajo in v vsaki hiši radi rabijo. V originalnih steklenicah (zeleno steklo) z navodilom vred se dobiva steklenica za 80 vinarjev s 100 grami po vseh lekarnah in drogerijah monarhijske.

Pomnite, da Lysoform slab duh in pot hitro in zanesljivo odstrani. Poučno brošuro, ki jo je spisal odlični zdravnik »Kaj je higiena?« Vam pošlje gratis kemik C. A. HUBMANN, referent Lysoformwerke, Dunaj XX., Petraschgasse 4.

Prva kranjska tovarna vozov Peter Keršič, nasl. brata Oroszy

v Spodnji Šiški pri Ljubljani
prodaja zaradi prevelike zaloge vozov, eno- in dvo-
vprežne vozove pod ceno.

Obenem priporoča svojo bogato zalogo drugih vozov ter pošlje cenike brezplačno.

Tudi vsa tozadevna popravila in dela se po najnižji ceni izvršujejo.

Tovarna izdeluje tudi
avtomobilske karoserije za vse vrste avtomobilov.

Blagajničarka - prodajalka

z večletno prakso, s kavcijo, išče službe za takoj ali pozneje. Cenjene ponudbe pod »Zanesljiva 3423« na upravništvo »Slov. Naroda«.

Ustna voda
KALODONT
Zobna krema

Potrjim srcem javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znanemcem pretužno vest, da je naš presrečno ljubljeni sin oz. brat, svak in stric, gospod

Milan Vršič

strokovni učitelj na mešč. šoli v Krškem

dne 24. t. m. predpoldne vsled nezgode na železnici v Radgoni nenadoma preminil.

Pogreb je v petek popoldne ob 4. uri v Ljutomeru.

LJUTOMER, dne 24. septembra 1913.

Terezinka Vršič, mati. Srečko Vršič, Dr. Vekoslav Vršič, brata. Angela Čeh roj. Vršič, sestra. Fran Čeh, svak. Branko, Slavica, Dušan Čeh, nečaka in nečakinja.

Avstr. amerikan.
zaloga čevljev
Prešernova ul. 52.

12.50

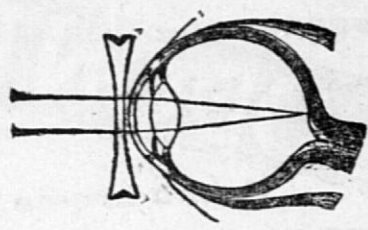
16.50

Naši čevlji po kakovosti,
priležnosti in eleganci
prekose vsako konkurenco.

Zaloga slovitih »PALMA«
gumijevih podpetnikov.

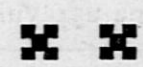

Optik in specialist.

LJUBLJANA,

Aparati, poljska kukala,
daljnogledi.Pogrešno navadno steklo
za očala. 2688**K. JURMAN**

Optični zavod z električnim obratom.

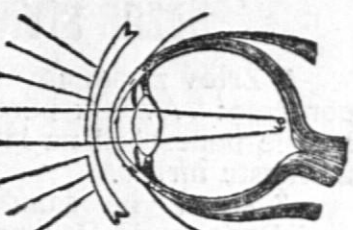

Optik in specialist.

Selenburgova ulica št. 4.

Za prvovrstno optiko se jamči.

Popravila se izvršujejo v lastni delavnici.

Pravilna lega plošč, brušenih
po sistemu Perpha.**PLESNI POUK****Prednaznanilo!**

Svojim cenjenim podpornikom in znancem naznanjam, da pridem 1. oktobra v Ljubljano in zopet pričnem s plesnim poukom. Privatne družbe, klubi itd., ki se nameravajo učiti, se vljudo prosijo, da se do mojega dohoda za gotovo odločijo.

Gg. p. n. dijakom, ki se hočejo spojit v klube, rad dajem posebne olajšave. Z velespoštovanjem

3445

Giulio Morterra avt. plesni učitelj.**Povodom jesenske in zimske dobe**

priporoča se

tovarna peči Anton Kovačič

Marije Terezije cesta šte. 8. Ljubljana

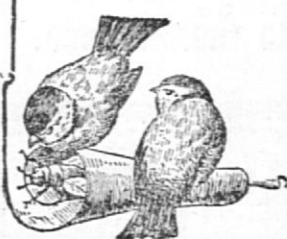
za postavljanje novih peči kakor tudi za vsa
popravila peči, štedilnikov itd.

Priporoča se

ANTON ŠARC

trgovina s perilom, pralnica in likalnica

Ljubljana, Selenburgova ulica 5.

874

Fizikalčno-terapevtski AMBULATORIJ

primarija dr. J. ROBIDA, Ljubljana, Dalmatinova ul. št. 3.
za živčne in druge bolezni, (kronični revmatizem, ishias, protin itd.)

Ordinacija, izvzemši nedelj in praznikov vsak dan od 11.—12. ure do-
poldne in od 2.—3. ure popoldne; ob sobotah samo od
11.—12. ure dopoldne.

Zdravljenje s svetlobo in toploto, masažo in elektriko.

Galvanizacija, — faradizacija — voltaizacija — sinusoidalna faradizacija
franklinizacija — lokalna d'arsonvalizacija — visoko frekventni toki v so-
lenoidu (avtokondukcija) — električne čveterostanične kopeli splošna, vib-
racijska in konkusijska masaža — gimnastika — termopnevmoterapija —
Goldscheiderjevo svetlobno zdravljenje — pnevmomasaža — vakuumtera-
pija — radijevo pitno zdravljenje — diatermija, (termopenetracija).

Specialna terapija živčnih bolezni s posebnim ozirom na nevroze,

kot: nevraastenijo, histerijo, psihogenijo, na bojazenske seksualne srčne in druge
nevroze. **Psihoterapija.**

Dobro idoča

3532

restavracija

na prometnem kraju v Ljubljani

se odda v najem za takoj.

Vprašanja pod „Promet 3432“ na
upravnishvo »Slovenskega Naroda«.

Kdor vé za rudo, premoč ali velike
gozdove ali jih ima naprodaj, naj se
obrne name za brezplačno posredova-
nje za prodajalce kakor za kupce
**Gregor Prosen, rudokopni pod-
jetnik v Lescah, Gorenjsko.**

„Zdravnik žolodca“ je najboljši liker za želodec.

„Zdravnik žolodca“ je najboljši liker za želodec.

Tvorniška zaloga avtomatov
gramofonov in plošč

Plošče od K 130 naprej.

Gramofoni od K 20 naprej.

Fr. P. Zajec

Ljubljana, Stari trg 9.

Zastopnik največjih tvornic tu in inozemstva
Favorite, Columbia, Jumbo, Edison, Zono-
phon, Avstr. gram. dr. „Angel“ itd. itd.

Nad 20.000 plošč v zalogi.

Specialne plošče najsilnejših opernih pevcev
in pevke: Caruso, Szelezak, Naval, Demuth,
Battistini, Arnoldson, Destin, Selma Kurz itd.
Vsa popravila izvršujem v svoji lastni de-
lavnici točno in solidno. — Pri večjem od-
jemu popust. Ceniki brezplačno.

Posojila

po vseh kombinacijah na poljubno število let. Istotako pla-
čanje starih dolgov in zjedinenje v novo posojilo pod
mnogo ugodnejšimi pogoji. Diskretno in kulantno posre-
dovanje. Priporoča se prošnje pisмено vlagati na naslov
„Kreditna pisarna v Ljubljani, Elizabetna cesta šte. 4. 3346
:: Za korespondenco je priložiti 30 vinarjev v znakmah. ::

Alojzij Šlajpah iz Velike Loke, sedaj v Krškem, gostilničar, naznanjam
da zamorem kupcem

dobrega vina ali mošta

dolenjskega in bizeljskega,

dobro in pošteno postreči, kakor dosedaj. Dobijo se različne poskušnje.

S spoštovanjem

Alojzij Šlajpah.

Nazdar!

SLOVO!

Nazdar!

Podpisani naznanjam slav. p. n. občinstvu, znancem in prija-
teljem, da moram svoj dom zapustiti. Tem potom se lepo zahva-
ljujem za naklonjenost in obisk vsa leta, ter vabim najljubše še
na zadnji

sestaneč v nedeljo, 28. septembra 1913.

Z najodličnejšim spoštovanjem vedno vdani

Josip Plankar.

3428

POZOR! NA OBROKE! BERITE!
Prva, največja, najstarejša in najsposobnejša slovenska trdnja in iz-
posojevalnica klavirjev in harmonijev na avstrijskem jugu. Velikanska
trgovina vsega glasbenega orodja, strun in muzikalij.

ALFONZ BREZNIK

učitelj Glasbene matice in sodno zaprišeženi strokovnjak c. kr. dež. sodnijske

»Zvezda« nasproti : nunske cerkve : Ljubljana, Kongresni trg št. 15

»Zvezda« nasproti : nunske cerkve :

Klavirji, pianini in harmoniji
najslovičnejših svetovnih tvrdk
Bösendorfer, Rudolff (ne An-
ton) Stelzhammer, (najboljši
: angleški sistem sedanosti), :
Höhl & Heltmann (neprekos-
ljivi pianini z Lexovo mehaniko),
Bratje Stingl, Czapska, Laub &
Gloss (koncertni 7/4 okt. pianini)
in Körögel (amer. harmonij od
90 K naprej), imam le jaz, njih
edini zastopnik za Kranjsko v
velikanski zalogi in izbiri (vedno 30 do 40 instrumentov).
Zato svarim pred nakupom event. falsifikatov ali navidezno
cenega bofelna zlasti, ker vsakdo kupi pri meni na obroke od K 15 naprej prvovrsten in-
strument goraj omenjenih najboljših tvrdk z resnično 10letno postavnoobvezno garancijo.
Tudi preigrani klavirji v zalogi. Zamena najugodnejša. Uglasevanje in popravila sol. in ceno.
Nobena druga trdnja ne zamore nuditi tako cenega, ugodnega in zanesljivega nakupa že zategadelj,
ker goraj označene prve tovarne ne dajo svojih klavirjev na Kranjskem nikomur v zalogo kakor
edino meni in drugič pa zato, ker je ta kupčija moj postranski zaslužek in brez vsake rezije

Med. Dr. A. Kunst

distriktni in zobozdravnik, naznanja,

da ordinira od 30. septembra naprej v Žalcu
v hiši g. trgovca Vodenika nasproti cerkve.

Pisarniške mize

so naprodaj v pisarni

E. Šmarda, Dunajska cesta št. 18.

Posojila

dovoljuje svojim članom življenjskega od-
delka in sicer: aktivnim uradnikom vseh
kategorij, profesorjem, učiteljem itd., katerih
neobremenjena služnina znaša najmanj
K 2300 —, kakor tudi penzionistom s po-
kojnino najmanj letno K 1400 —, proti za-
znambi na služnino, oziroma pokojnino in
proti primernemu poročstvu pod najugodnej-
šimi pogoji na 5—30letno amortizacijsko dobo

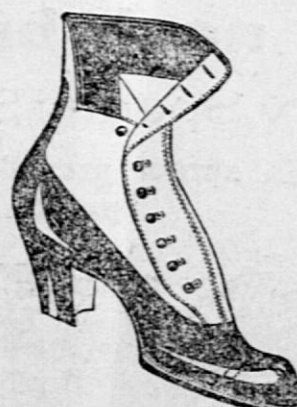
2263

„Slavijska“

vzajemna zavarovalna banka v Pragi, katere
generalni zastop v Ljubljani, Gosposka ul. 12
daje nemudoma in brezol. potrebna pojasnila.

ANGLO
zaloga čevljev**Anton Novak**Ljubljana,
Selenburgova ulica 7

zraven modne trgovine Magdič.

Za jesensko**sezono. ■ ■**

Priporoča novo došlo moderno obutev, katere je kljub nizkim cenam po
priležnosti in kvaliteti prve vrste in nadkriljuje vsako konkurenčno blago.

16⁵⁰12⁵⁰**Trgovski poslovodja**

z dobrimi referencami, želi prevzeti
srednjo trgovino na račun ali
eventuelno tudi v najem. Položi se
lahko kavcija. — Prijazni dopisi se
prošijo pod št. „1000“ na upravni-
štvo »Slovenskega Naroda«. 3417

Pozor!**50.000 parov čevljev.****4 pari čevljev samo 8 K frko.**

Ker je več velikih tvornic ustavilo plačila
so me poverili, naj velik odstavek čevljev
mnogo pod izdelovalnimi stroški spravim v
denar. Prodam torej vsakomur 2 para
moških in 2 para ženskih čevljev na
trakove, usnje rjavo ali črno, galoš z zbi-
timimi podplati, velelegantni, najnovejša oblika,
velikost po številkah. Vsi 4 pari samo 8 K.
Razpošiljanje po povzetju. 3342

S. Urbach, izvoz čevljev, Krakov št. 61.

Zamena dovoljena, tudi denar nazaj.